

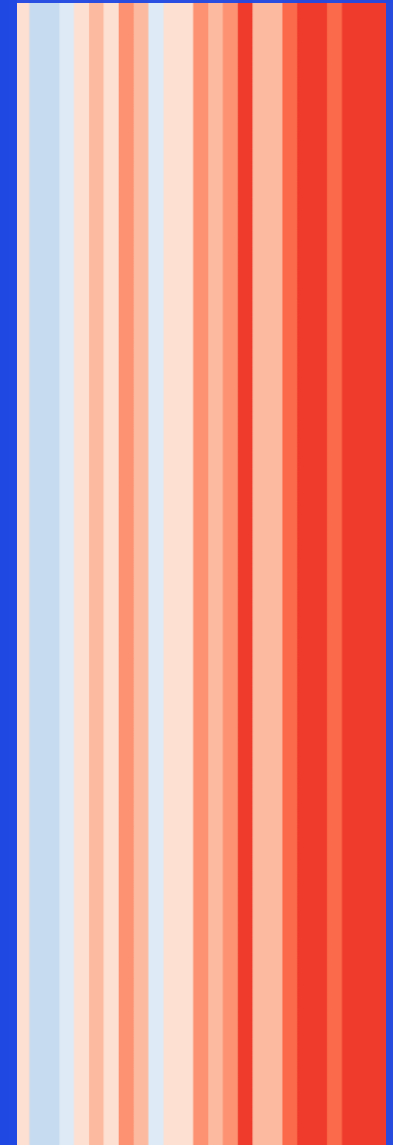

Het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector

Voortgangsrapportage 2023

Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment

24 november 2023

Inhoud

01	Inleiding tot het Klimaatcommitment	3 – 5
02	Managementsamenvatting	6-7
03	CO ₂ e-gehalte van de Nederlandse financiële sector	8 – 17
04	Genomen maatregelen	18 – 19
05	Appendices	20 – 24

Inleiding tot het Klimaatcommitment

52

financiële instellingen hebben in 2019 het Klimaatcommitment ondertekend en zich ertoe verbonden om:

het CO₂e-gehalte van hun portefeuilles te meten en te rapporteren

een actieplan met CO₂e-reductie-doelstellingen te ontwikkelen

Het Klimaatakkoord van Parijs en de rol van de financiële sector

Het Klimaatakkoord van Parijs vraagt van alle partijen in de economie om hun rol te pakken in het reduceren van broeikasgasemissies. De financiële sector speelt hierin een belangrijke rol, in het bijzonder met betrekking tot de doelstelling “de financieringsstromen in overeenstemming te brengen met een traject dat leidt tot lage broeikasgasemissies en een klimaatbestendige ontwikkeling”. Tijdens de COP26 in 2021 hebben 450 financiële instellingen toegezegd hun activiteiten in lijn te brengen met de Parijs-doelstellingen. Zo dragen zij bij aan het beperken van de opwarming van de aarde tot 1,5° C.

De Nederlandse regering heeft in 2019 de Klimaatwet aangenomen, waarin doelstellingen zijn vastgelegd om de CO₂e-uitstoot van Nederland voor eind 2050 met 95% te verminderen ten opzichte van het niveau van 1990. Om dit doel te bereiken, is het Nederlandse Klimaatakkoord opgesteld. In 2022 heeft de overheid het doel voor 2030 aangescherpt tot ten minste 55% CO₂e-reductie.

Financiële instellingen hebben via hun financierings- en beleggingsactiviteiten een belangrijke rol in het beïnvloeden van de CO₂e-uitstoot van de reële economie in binnen- en buitenland. Zij kunnen verschillende maatregelen treffen om bedrijven en andere actoren te motiveren om hun uitstoot te verlagen. Ook kunnen financiële instellingen actief sturen op een reductie van de emissies van hun krediet- en beleggingsportefeuilles.

Daartoe en in haar ambitie om het Nederlandse Klimaatakkoord te ondersteunen, heeft de Nederlandse financiële sector op vrijwillige

basis het Klimaatcommitment opgesteld. Een groot deel van de Nederlandse financiële sector heeft dit commitment ondertekend. Alle ondertekenaars hebben tevens klimaatactieplannen opgeleverd, waarin zij aangeven welke maatregelen zij zullen treffen om de afspraken uit het commitment en de doelstellingen in de Klimaatwet te bereiken.

Doel van dit rapport

Dit is de derde keer dat de financiële sector gezamenlijk rapporteert over de voortgang van het Klimaatcommitment. Het rapport beschrijft de voortgang van het meten en rapporteren van het CO₂e-gehalte van de bedrijven in de beleggings- en kredietportefeuilles, de CO₂e-emissies en -intensiteit, de genomen maatregelen en de uitdagingen waarmee de financiële instellingen worden geconfronteerd bij het realiseren van de afspraken van het Klimaatcommitment. Gedetailleerde inzichten over de voortgang en de inhoud van de actieplannen zijn terug te lezen in de rapportage over dit onderwerp die eerder dit jaar gepubliceerd is.

Het huidige rapport gaat over de voortgang in 2022 ten opzichte van 2021. De gebruikte data is door de instellingen aan KPMG verstrekt en komt veelal uit jaar- en duurzaamheidsverslagen. KPMG heeft deze informatie geaggregeerd om een sectorbreed rapport te schrijven.

Voor het huidige rapport heeft KPMG een nieuwe uitvraag gedaan naar 2021-data, om nacalculaties door de instellingen te kunnen verwerken en om additionele statistieken te kunnen opnemen. De 2021-cijfers in dit rapport kunnen daarom enigszins afwijken van de cijfers zoals weergegeven in de voorgaande rapportage.

De huidige voortgangsrapportage biedt het meest complete beeld van de voortgang van de financiële sector ten aanzien van het Klimaatcommitment tot nu toe

Deze derde voortgangsrapportage biedt belangrijke inzichten in de voortgang en uitdagingen voor het Klimaatcommitment op sectorbreed niveau, en is uniek in vergelijking met voorgaande rapportages.

De huidige voortgangsrapportage toont namelijk voor het eerst de aantallen gefinancierde CO₂e-emissies. Naast de absolute emissies wordt ook de emissie-intensiteit van de financieringen getoond. Ook is dit het eerste rapport waarvoor data over meerdere rapportagejaren (2021 en 2022) beschikbaar is. Het is de intentie van de jaarlijkse voortgangsrapportage om trends en ontwikkelingen zichtbaar te maken en het huidige rapport is een belangrijke stap in die richting. In de verschillende secties van het rapport wordt telkens aangegeven in welke mate een vergelijking tussen de twee rapportagejaren kan worden gemaakt.

Daarnaast behandelt het huidige rapport voor het eerst de voortgang op meerdere acties van het Klimaatcommitment tegelijkertijd (acties b en c, zie afbeelding rechts). Eerdere voortgangsrapportages richtten zich op één van deze acties per rapport. Dat gezegd hebbende, ligt het accent in het huidige rapport op het meten van het CO₂e-gehalte, omdat een specifiek rapport over de actieplannen eerder dit jaar nog is gepubliceerd. Hieruit bleek dat alle instellingen een actieplan hebben gepubliceerd. Deze inzichten worden in het huidige rapport daarom niet herhaald.

Tot slot heeft er sinds de start van het Klimaatcommitment (2019) veel overleg en kennisdeling plaatsgevonden binnen de sector. Vier jaar na de ondertekening van het Klimaatcommitment is het mogelijk om de balans op te maken van de geboekte vooruitgang door de sector en de uitdagingen die instellingen nog voor zich hebben liggen om de 2030-doelstellingen te behalen. De huidige voortgangsrapportage biedt hiermee het meest complete beeld van de voortgang die de financiële sector tot nu toe heeft geboekt met betrekking tot het Klimaatcommitment.

Commitment van de financiële sector

De financiële sector (banken, pensioenfondsen, verzekeraars en vermogensbeheerders) neemt het initiatief om een bijdrage te leveren aan de uitvoering van het Akkoord van Parijs en het Klimaatakkoord. Het Klimaatakkoord heeft tot doel om de uitstoot van broeikasgassen (hierna kortweg aangeduid als CO₂) in 2030 op een kosteneffectieve wijze met 49% te verminderen ten opzichte van 1990. Het Klimaatakkoord raakt alle sectoren van de Nederlandse economie en samenleving, en vraagt om brede steun en effectieve medewerking van alle betrokkenen en belanghebbenden.

Hiertoe verbinden de ondertekenende partijen zich in overeenstemming met hun rol in de financiële keten, verantwoordelijkheid en capaciteit aan de volgende te nemen acties:

a. De betrokken partijen nemen deel aan de financiering van de energietransitie en aanvaarden hiertoe een inspanningsverplichting binnen de kaders van wet & regelgeving en de risico-rendementsdoelstellingen. Waar nodig en nuttig worden samen met Invest-NL en andere relevante partijen de financieringsmogelijkheden voor verduurzaming geoptimaliseerd.

b. De partijen ondernemen actie om het CO₂-gehalte van hun relevante financieringen en beleggingen te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de vorm die voor hun het meest passend is. De partijen kunnen hun eigen methodiek kiezen maar verbinden zich aan een proces om onderling ervaringen te delen, resultaten vergelijkbaar te maken en stappen te zetten om de meting te verbeteren en te verdiepen. Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de internationale ontwikkelingen en standaarden op dit gebied.

c. Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen inclusief reductiedoelstellingen voor 2030 bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar dat mogelijk is, engagement, en financieringen van CO₂-reducerende projecten.

d. Dit commitment maakt integraal onderdeel uit van het Klimaatakkoord. Partijen organiseren jaarlijks overleg met alle betrokkenen over de voortgang van de uitvoering van de afspraken.

Het commitment van de financiële sector aan het wetslagen van de noodzakelijke energietransitie heeft zowel betrekking op het aanbieden van passende marktconforme financieringsarrangementen voor verduurzaming, als op het integreren van klimaatdoelen waaronder CO₂-reductiedoelstellingen in de eigen strategie.

De financiële sector wil een substantiële bijdrage leveren aan verduurzamingsprojecten om de energietransitie in de verschillende sectoren van de economie en de samenleving goed vorm te geven, op marktconforme basis. De financiële sector heeft zich via de taakgroep Financiering van het Klimaatakkoord ingezet voor het bevorderen van cross-sectorale vormen van financiering om de afstemming van vraag en aanbod van financiering beter op elkaar af

Deze rapportage richt zich op de volgende acties uit het Klimaatcommitment:

b. Het meten van het CO₂e-gehalte

De partijen ondernemen actie om het CO₂e-gehalte van hun relevante financierings- en beleggingsactiviteiten te meten. Vanaf het boekjaar 2020 rapporteren zij daarover publiekelijk in de voor hen meest geschikte vorm.

c. Voortgang op doelstellingen en acties in de actieplannen

Uiterlijk in 2022 maken de partijen hun actieplannen, met inbegrip van reductie-doelstellingen voor 2030, bekend voor al hun relevante financieringen en beleggingen. De partijen zullen toelichten welke acties zij nemen om bij te dragen aan het Klimaatakkoord van Parijs. Dit kan een combinatie zijn van benaderingen, waaronder CO₂e-reductiedoelstellingen voor de portefeuille waar mogelijk, engagement en financiering van CO₂e-reducerende projecten.

Aandachtspunten bij het lezen van dit rapport

Leidraad 2022

De huidige voortgangsrapportage is opgesteld aan de hand van de definities en afspraken zoals beschreven in de 'Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen'. Deze is in oktober 2022 gepubliceerd door de koepelorganisaties¹ binnen de Nederlandse financiële sector. De Leidraad is opgesteld om eenduidigheid te creëren over het begrip 'relevante financieringen en beleggingen', om richting te geven aan de elementen die in een actieplan thuishoren, en om afspraken te maken over prioritering en de scope van het Klimaatcommitment.

Anders dan bij de twee voorgaande voortgangsrapportages (over de CO₂e-emissies), hebben de instellingen in aanloop naar het huidige rapport de aanbevelingen uit de Leidraad (deels) toe kunnen passen. Een notitie hierbij is dat er in juli 2023 een update van de Leidraad is gepubliceerd. Enkele aanvullende inzichten hieruit worden in het huidige rapport benoemd. De algehele rapportage is echter gebaseerd op de Leidraad van oktober 2022.

Investeerders en kredietverleners

Net als in de Leidraad, wordt er in dit rapport een onderscheid gemaakt tussen investeerders en kredietverleners. De activiteiten van deze twee groepen zijn namelijk dusdanig verschillend, dat het voor bepaalde rapportageaspecten nuttig is dit onderscheid maken.

Zo kunnen de portefeuilles van investeerders worden opgedeeld in beleggingscategorieën, en die van kredietverleners in sectoren. Ook hangt het soort maatregelen dat een instelling kan nemen ter reductie van de gefinancierde emissies deels af van het type relatie: beleggen of krediet verlenen.

In de data-uitvraag hebben instellingen aangegeven of zij een kredietverlener, investeerder, of allebei zijn. Van de 52 instellingen gaven er 40 aan enkel beleggingen te hebben. Deze instellingen zijn vermogensbeheerders, pensioenfondsen en verzekeraars. Er zijn 4 banken die enkel een kredietportefeuille hebben. De overige 8 instellingen (waaronder vermogensbeheerders, verzekeraars en banken) gaven aan zowel een investeerder als kredietverlener te zijn. Zij hebben daarom over beide portefeuilles gerapporteerd.

¹ De vier koepelorganisaties zijn het Verbond van Verzekeraars (VvV), de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS), en de Pensioen Federatie (PF).

Scope 1-, 2- en 3-emissies

De emissies in dit rapport betreffen de gerapporteerde CO₂e-emissies die zijn uitgestoten door de bedrijven in de portefeuilles van de financiële instellingen. De emissies worden onderverdeeld in scope 1, 2 en 3. Hieronder wordt beschreven wat er met deze scopes wordt bedoeld.

- Scope 1-emissies omvatten de directe CO₂e-emissies die zijn vrijgekomen door het gebruik van brandstoffen in de productieprocessen van de bedrijven (bijvoorbeeld bij het gebruik van een ketel, ovens of auto's).
- Scope 2-emissies omvatten de indirecte CO₂e-emissies die zijn vrijgekomen bij het opwekken van elektriciteit die door de bedrijven wordt verbruikt.
- Scope 3-emissies omvatten de indirecte CO₂e-emissies in de waardeketen van de bedrijven.

Datavolledigheid

Het huidige rapport is gebaseerd op data over de rapportagejaren 2021 en 2022. Hoewel het wenselijk is om de data van deze jaren met elkaar te vergelijken, is dit maar beperkt mogelijk, omdat de 2021-dataset slechts voor ongeveer 80% compleet is. Dit komt doordat niet alle instellingen reeds in 2021 rapporteerden op de manier die nodig was om volledig aan de data-uitvraag tegemoet te komen. Om de statistieken in dit rapport op een juiste manier te kunnen interpreteren, geven alle grafieken daarom weer welk percentage van de totale portefeuille is meegenomen in de berekeningen. Dit percentage is aangegeven met 'datavolledigheid'. Indien de datavolledigheid lager is dan 100%, is niet de volledige portefeuille van de financiële sector meegerekend.

De verwachting is dat dit probleem in de komende jaren niet meer van toepassing zal zijn, omdat inmiddels alle instellingen de benodigde data rapporteren. Voor aanvullende details over het gebruik en de interpretatie van de aangeleverde data door KPMG, zie Appendix 1.

Managementsamenvatting (1/2)

Instellingen rapporteren hun gefinancierde emissies, maar doen dit nog niet voor alle relevante beleggingen en leningen

Het doel is om de klimaatimpact over alle *relevante* financieringen te meten. Conform de Leidraad zijn in principe alle financieringen relevant, behalve wanneer de CO₂e-emissies verwaarloosbaar zijn. In 2022 werd 91% van de portefeuille als relevant geclassificeerd en 1% als verwaarloosbaar. De overige 8% werd als niet-relevant bestempeld om andere redenen. Dit komt (deels) door tussentijdse wijzigingen van de definitie van *relevantie*. In 2022 werden de CO₂e-emissies voor 68% van de totale portefeuille gemeten. In 2021 was dat 70%. Het is echter niet te beoordelen of dit een afname is, omdat de dataset voor 2021 maar voor ongeveer 80% compleet is.

91%

van de totale portefeuille (in euro) is als relevant geclassificeerd in 2022

Voor 68%

van de totale portefeuille (in euro) zijn de emissies gemeten in 2022

49

van de 52 instellingen hebben al maatregelen genomen conform hun Klimaatactieplan

69%

van de instellingen geeft aan 'op schema' te liggen wat betreft hun emissiereductie-doelstellingen

Instellingen prioriteren sectoren en beleggingscategorieën met hoge klimaatimpact en meetbaarheid

De Leidraad biedt de mogelijkheid om bepaalde sectoren (voor kredietverleners) of beleggingscategorieën (voor investeerders) te prioriteren. De emissies uit prioriteitssectoren worden inderdaad voor een zeer groot deel van de portefeuilles gemeten: kredietverleners meten de emissies over 83% van het vermogen in de prioriteitssectoren, investeerders meten over 89% van het vermogen in beleggingscategorieën met prioriteit. Waar dit nog niet gebeurt, geven instellingen meestal aan moeite te hebben met datakwaliteit of data-beschikbaarheid. Zo valt op dat de emissies uit staatsobligaties voor slechts 26% gemeten werden door de investeerders, ondanks dat deze een relatief groot aandeel van hun portefeuille omvatten. Hoewel de redenen hiervoor verschillen, is de verwachting dat dit percentage zal stijgen op basis van een nieuw beschikbare PCAF-metmethode voor staatsobligaties.

Instellingen nemen maatregelen conform hun actieplannen, maar er is nog geen volledig inzicht in de effectiviteit hiervan

Alle instellingen hebben inmiddels een actieplan en 49 van de 52 instellingen geven aan reeds maatregelen te hebben genomen zoals beschreven in hun actieplan. 69% van de instellingen geeft aan 'op schema' te liggen met hun reductiedoelstellingen. De overige 31% stelt dit (nog) niet te weten. Veel maatregelen van de instellingen richten zich op het stimuleren van een groene transitie. Door middel van onder andere engagement, sustainability linked loans en het stemmen tijdens aandeelhoudersvergaderingen proberen instellingen hun klanten te bewegen tot CO₂e-reductie. Ook geven instellingen aan dat zij steeds hogere eisen stellen aan vervuilende sectoren of bedrijven of deze uitsluiten, en dat zij hun portefeuille in groene sectoren juist vergroten. De impact van individuele maatregelen op de emissies wordt echter nauwelijks nog gemeten. Enkele instellingen doen schattingen of (overwegend kwalitatieve) evaluaties, maar men geeft aan dat het meten van de effectiviteit per genomen maatregel nog te complex is. Dat geldt in het bijzonder voor maatregelen waarvan de impact indirect is, zoals engagement.

Managementsamenvatting (2/2)

Enkele instellingen met omvangrijke en emissie-intensieve portefeuilles hebben een grote rol in het reduceren van de emissies

In 2022 bedroegen de totale gerapporteerde scope 1- en 2-emissies exclusief staatsobligaties 219,6 megaton (Mt) CO₂e. De economische emissie-intensiteit (EEI) was 69,8 tCO₂e per gemeten miljoen euro geleend of geïnvesteerd. Aangezien de EEI onafhankelijk is van de omvang van de portefeuille, is deze (relatieve) indicator het meest geschikt voor het maken van vergelijkingen tussen instellingen of jaren. Tussen de instellingen zijn er grote verschillen in omvang van de portefeuilles en de EEI. Daarbij valt het op dat een select aantal instellingen met een grote portefeuille ook relatief emissie-intensief zijn. Hun voortgang is dus van groot belang voor het behalen van het doel van het Klimaatcommitment.

219,6 Mt

is de totale omvang van de gerapporteerde scope 1 en 2 CO₂e-emissies (excl. staatsobligaties)

Gefinancierde scope 3-emissies worden nog beperkt gemeten

De totale gerapporteerde scope 3-emissies in 2022 bedroegen 402,4 Mt CO₂e. Instellingen geven aan dat de benodigde data voor scope 3 nog beperkt beschikbaar zijn, en dat dit een grote belemmering vormt voor het meten van deze emissies. Desondanks hebben vermogensbeheerders en pensioenfondsen opvallend veel meer scope 3-emissies gemeten en gerapporteerd dan banken en verzekeraars. Op basis van de gerapporteerde gegevens voor het huidige rapport is het niet mogelijk om een uitspraak te doen welk percentage nog buiten beeld is, maar de verwachting is dat de dekking en daarmee ook de gerapporteerde scope 3 emissies in komende jaren fors zullen toenemen. De Leidraad schrijft instellingen voor de scope 3 emissies van hun klanten vanaf boekjaar 2023 te rapporteren.

402,4 Mt

is de totale omvang van de gerapporteerde scope 3 CO₂e - emissies (excl. staatsobligaties)

Er kunnen nog geen betrouwbare conclusies worden getrokken over een eventuele trend in de emissies

Om inzicht te krijgen in de voortgang van de sector, is het wenselijk de data van verschillende rapportagejaren met elkaar te vergelijken. Er kan echter geen accurate vergelijking worden gemaakt tussen de data uit 2021 en 2022. Dit komt in de eerste plaats doordat de dataset over rapportagejaar 2021 slechts voor ongeveer 80% compleet is. Daarnaast speelt ook dat de datakwaliteit, meetmethodes en het deel van de portefeuille waarvoor de emissies gemeten worden, nog sterk aan veranderingen onderhevig zijn. Daardoor kunnen voorsnog geen betrouwbare conclusies worden getrokken over een eventuele daling of stijging van de gefinancierde emissies en de economische emissie-intensiteit.

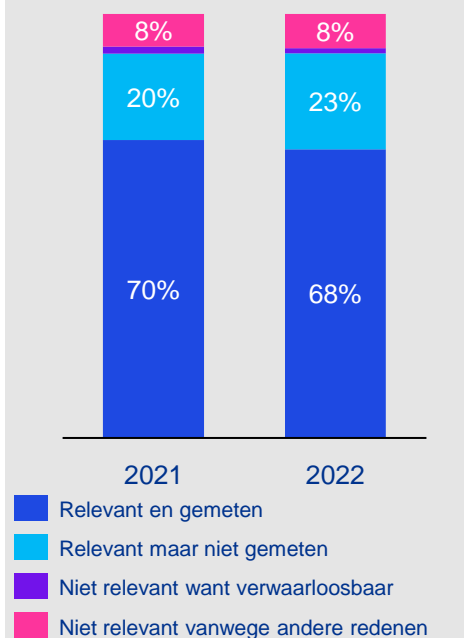
69,8 tCO₂e

per gemeten miljoen euro gefinancierd of geïnvesteerd in 2022 (scope 1 en 2 emissies)

In 2022 werden de emissies gemeten voor 68% van de totale portefeuille in de sector. Kredietverleners hebben de emissies gemeten voor 86% van hun portefeuille, investeerders voor 60%

Het relevante en gemeten vermogen ten opzichte van de totale portefeuille van de sector (in %)¹

Datavolledigheid '22: 100% v.d. portefeuille
Datavolledigheid '21: Ca. 80% v.d. portefeuille

In 2022 werden de CO₂e-emissies voor 68% van de totale portefeuille in de sector (vermogen in euro) gemeten (zie grafiek links). In 2021 was dit 70%. Het is echter niet mogelijk om te beoordelen of dit een afname is, aangezien de 2021-dataset maar voor ongeveer 80% compleet is.¹ Wanneer enkel de instellingen met beschikbare data voor beide jaren met elkaar vergeleken worden, dan is er een toename van 70% in 2021 naar 71% in 2022.

Instellingen geven aan dat een gebrek aan betrouwbare data en/of meetmethoden de voornaamste reden is om emissies niet te meten. Zo is een deel van de gemeten emissies gebaseerd op schattingen en industriegemiddelden. Instellingen spannen zich echter op verschillende manieren in om de beschikbaarheid van data en (vergelijkbare) meetmethoden te verbeteren, bijvoorbeeld via PCAF of samenwerkingsverbanden zoals de Net Zero Banking Alliance (NZBA).

Het uiteindelijke doel is om de klimaatimpact te meten over alle *relevante* financieringen. Volgens de Leidraad zijn in principe alle financieringen en beleggingen relevant, met uitzondering van de categorieën waarvoor de broeikasgasemissies *verwaarloosbaar* zijn. In 2022 hebben de instellingen 91% van de portefeuille als *relevant* geclassificeerd. Voor het niet relevante vermogen (9%) werd voor 1% aangegeven dat de emissies verwaarloosbaar zijn. De overige 8% is als niet relevant bestempeld vanwege andere redenen. Zo hebben instellingen financieringen in sommige gevallen als niet-relevant geclassificeerd wanneer er geen betrouwbare data of meetmethoden beschikbaar waren. Beperkte mogelijkheden om de emissies te reduceren en beperkte omvang van bepaalde beleggingscategorieën werden soms ook als redenen opgegeven.

Dit ruimere gebruik van relevantie is ten minste gedeeltelijk te verklaren door het feit dat de definitie van het begrip *relevantie* een aantal keer is gewijzigd en de huidige definitie pas sinds oktober 2022 formeel in de Leidraad is bevestigd. Enkele instellingen geven namelijk aan dat hun actieplan en/of rapportage van 2022 nog niet gebaseerd waren op deze definitie van relevantie uit de Leidraad. De reden hiervoor is dat hun actieplan in oktober 2022 al geschreven was.

Naast relevantie, bepaalt ook het begrip *prioriteit* over welk deel van de portefeuille de emissies gemeten worden. De Leidraad biedt de mogelijkheid om bepaalde sectoren (voor kredietverleners) of beleggingscategorieën (voor investeerders) te prioriteren. Hierbij focussen instellingen zich allereerst op sectoren en beleggingscategorieën die een relatief hoge klimaatimpact hebben (*Categorie 1*). Het doel hiervan is om een zo efficiënt mogelijk klimaatbeleid te formuleren en stapsgewijs toe te werken naar rapportages en actieplannen waarin alle categorieën betrokken worden. Hoe instellingen de prioritering toepassen, wordt verder toegelicht op pagina's 9 en 10.

¹ Zie toelichting over vergelijkbaarheid op pagina 5.

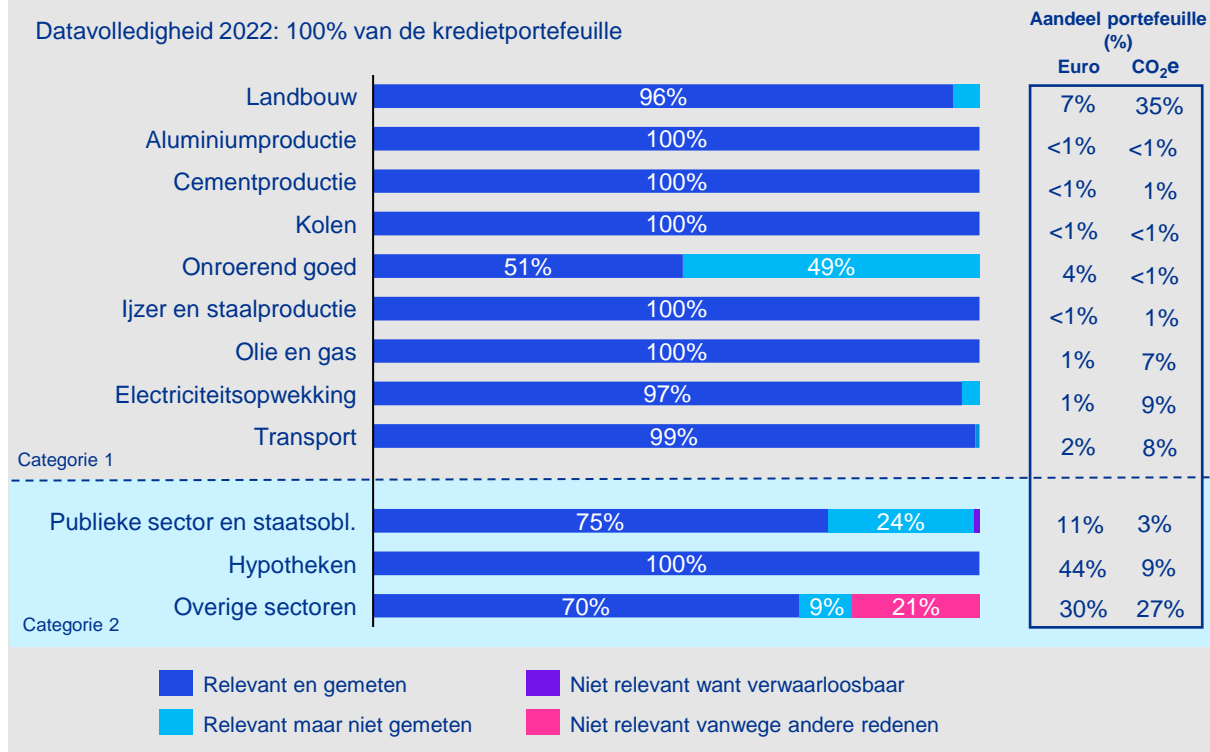

Kredietverleners passen de prioritering adequaat toe, maar een uniforme definitie van de sectoren ontbreekt nog

Instellingen kunnen specifieke sectoren en/of beleggingscategorieën prioriteren op basis van waar hun financieringen en/of beleggingen de grootste klimaatimpact hebben. In de Leidraad wordt aangeraden om deze sectoren/beleggingen volledig te meten en te integreren in de actieplannen en *Categorie 2* waar mogelijk.

Het vermogen waarover de CO₂e-emissies zijn gemeten ten opzichte van het totale vermogen per prioriteitssector (in %)¹

Datavolledigheid 2022: 100% van de kredietportefeuille

Kredietverleners meten de emissies over 83% van het vermogen in prioriteitssectoren (Categorie 1). Dit is positief nieuws, aangezien de prioritering dus grotendeels succesvol wordt toegepast. Kredietverleners merken echter wel op dat er geen afspraken zijn over de definitie van de sectoren. Instellingen hebben deze indeling dus naar eigen inzicht gemaakt, waardoor de onderlinge vergelijkbaarheid en de transparantie die deze data geeft, beperkt zijn.

In de grafiek hiernaast valt op dat emissies uit onroerend goed en de publieke sector (inclusief staatsobligaties) verreweg het minst worden gemeten. Een uitzondering hierop zijn instellingen die zich vrijwel uitsluitend richten op de publieke sector. Zij geven aan dat ze emissies voor zowel de publieke sector als onroerend goed al grotendeels in kaart hebben gebracht.

De overige instellingen geven aan dat ze emissies van onroerend goed nog maar beperkt meten, vanwege een gebrek aan kwalitatief goede data. In de ontvangen data van GRESB zagen ze bijvoorbeeld dat de uitstoot van gas niet overal werd meegenomen in de CO₂e-berekening. Deze instellingen geven daarom aan eerst met beheerders van onroerend goed in gesprek te gaan over de datakwaliteit om zo te sturen op kwalitatief betere data, in plaats van direct te rapporteren over de huidige beschikbare GRESB-data. Voor staatsobligaties was voor rapportagejaar 2022 nog geen universele meetmethode beschikbaar. Deze methode is eind 2022 echter gepubliceerd in de nieuwe PCAF-standaard.

De individuele omvang van de prioriteitssectoren is voor de meeste sectoren relatief beperkt - in zowel euro's als gemeten CO₂e-emissies, met uitzondering van landbouw. Hier is het van belang om op te merken dat dit scope 1- en scope 2-emissies zijn. Indien scope 3-data worden meegenomen, zal dit beeld veranderen, bijvoorbeeld bij de olie- en gassector.

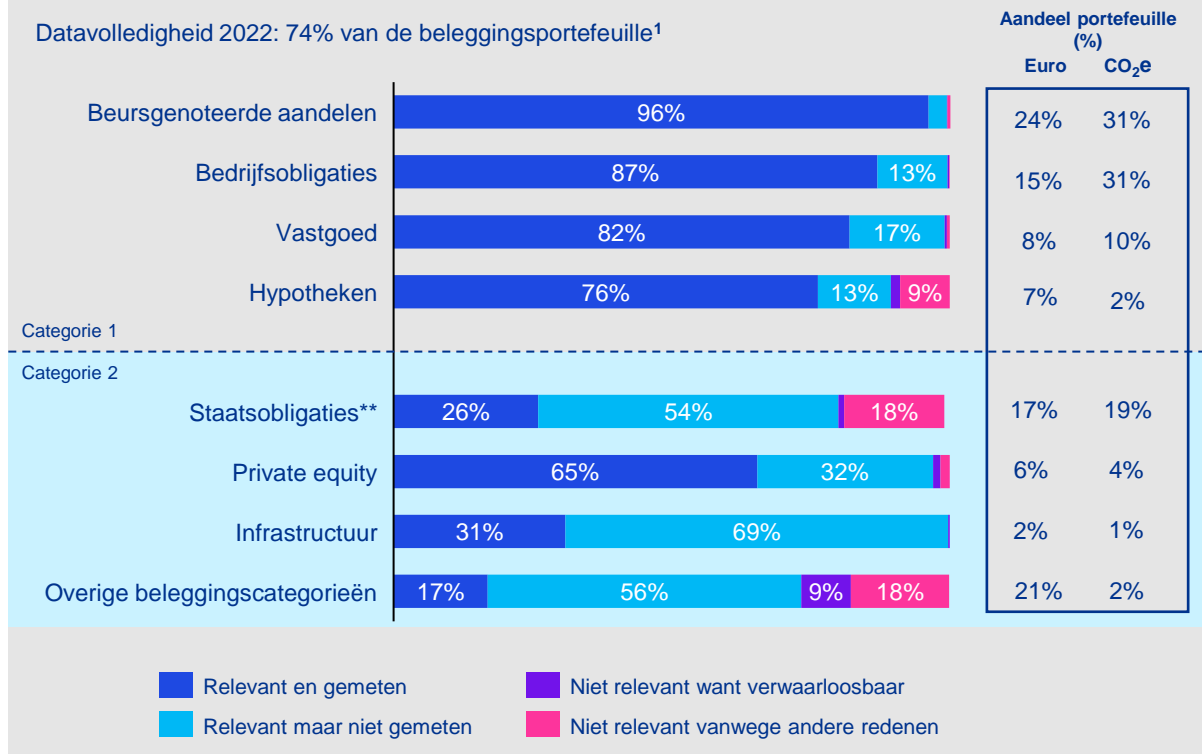
¹ De sectoren hypotheek en publieke sector (inclusief staatsobligaties) zijn niet opgenomen in de Leidraad, maar zijn hier toegevoegd op verzoek van de kredietverleners. Onroerend goed is exclusief hypotheek.

44 van de 48 investeerders hebben een uitsplitsing van de portefeuille naar beleggingscategorieën gerapporteerd. Deze instellingen passen de prioritering overwegend adequaat toe

Gedurende de looptijd van het Klimaatcommitment zullen naar verwachting meer sectoren en beleggingscategorieën naar Categorie 1 verschuiven, bijvoorbeeld wanneer er een nieuwe meetmethode beschikbaar komt voor deze categorie. Zoals in de hernieuwde versie van de Leidraad (2023) gepubliceerd is, is dit voor investeringen in staatsobligaties vanaf 2023 het geval.

Het vermogen waarover de CO₂e-emissies zijn gemeten ten opzichte van het totale vermogen per beleggingscategorie (in %)

Datavolledigheid 2022: 74% van de beleggingsportefeuille¹

Investeerders meten, net als kredietverleners, de emissies over het merendeel van het vermogen in de prioriteitscategorieën: over 89% van het vermogen in Categorie 1 worden de emissies gemeten. Over de gehele portefeuille worden de emissies voor 60% van het vermogen gemeten.

In vergelijking met de kredietverleners valt op dat de emissies van vastgoed en staatsobligaties bij investeerders nog relatief weinig gemeten worden. Hoewel het aandeel voor vastgoed in de totale portefeuille met 8% relatief klein is, is dit voor staatsobligaties beduidend hoger, namelijk 17%. Voor een goed beeld van de totale gefinancierde emissies, is het dus belangrijk om meer inzicht te krijgen in de emissies uit staatsobligaties.

Zoals op de vorige pagina te lezen is, is het sinds eind 2022 mogelijk om de emissies van staatsobligaties te meten met de nieuwe PCAF-methode. De herziene Leidraad (2023) neemt staatsobligaties daarom op als een prioriteitscategorie waarover investeerders dienen te rapporteren. De verwachting is daarom dat het percentage gemeten emissies uit staatsobligaties vanaf 2023 zal stijgen. Aanvullende toelichting over het meten van emissies uit staatsobligaties is te vinden op pagina 17.

Het is ook opvallend dat over een relatief groot percentage van het vermogen de emissies nog niet gemeten worden in de prioriteitscategorie hypotheek, zeker in vergelijking met de kredietverleners. Hier verklaren investeerders dat dit komt doordat ze vaak geen directe relatie hebben met woningeigenaren. Zij hebben veelal een portefeuille in de boeken die door een andere partij wordt beheerd - die de benodigde data voor CO₂e-metingen of -schattingen niet mag delen. In PCAF-verband wordt er gewerkt aan een betere meetmethode voor deze beleggingscategorie.

¹4 instellingen hebben geen uitsplitsing per beleggingscategorie gerapporteerd. De portefeuille van deze instellingen beslaat 26% van de totale portefeuille van investeerders.

47 van de 52 instellingen, waaronder alle kredietverleners, gebruiken de PCAF-methode voor het berekenen van de gefinancierde emissies. De datakwaliteit varieert echter sterk

47

van de 52 instellingen geeft aan PCAF te gebruiken als meetmethode. Deze meetmethode wordt vaak gebruikt in combinatie met andere meetmethoden. Drie instellingen geven aan een methode te gebruiken die erg op PCAF lijkt.

Conform de Leidraad wordt van instellingen verwacht dat zij bij de berekening van het CO₂e-gehalte gebruikmaken van internationaal erkende methoden, zoals de PCAF-standaard. Alle kredietverleners geven aan enkel PCAF te gebruiken. Investeerders gebruiken daarentegen vaker een combinatie van methoden om het CO₂e-gehalte voor hun beleggingen te berekenen. Zo komt het voor dat PCAF alleen wordt gebruikt voor het meten van emissies in een aantal beleggingscategorieën.

Investeerders gebruiken PCAF het meest voor beursgenoteerde aandelen en bedrijfsobligaties en het minst voor beleggingen in infrastructuur, (Nederlandse) staatsobligaties, hypotheek en private equity. Voor infrastructuur en private equity zijn er, aldus de hernieuwde Leidraad, vooralsnog geen universele (PCAF)meetmethoden beschikbaar. Wel geeft PCAF aan dat er in latere edities van de *Financed Emission Standard* richtlijnen zullen worden opgenomen over private equity-beleggingen die betrekking hebben op fondsen. Voor staatsobligaties zullen investeerders vanaf 2023 ook PCAF gaan gebruiken, vanwege de recent gepubliceerde PCAF-methode hiervoor.

Tot slot geven enkele vermogensbeheerders aan dat het niet altijd duidelijk is of externe vermogensbeheerders en dataleveranciers ook PCAF gebruiken.

3,3

is de gemiddelde datakwaliteitsscore van de instellingen volgens de PCAF-methodologie (schaal 1 tot 5, waarvan 1 meest betrouwbaar). Kredietverleners scoren gemiddeld een 3,7, investeerders een 2,8.

Om de datakwaliteit van verschillende instellingen en sectoren te kunnen vergelijken, werkt PCAF met datakwaliteitsscores. Hierbij wordt data gerangschikt van 1 tot en met 5, waarbij 1 het meest nauwkeurig is (gecontroleerde data over broeikasgasemissies of echte primaire energiedata) en 5 het minst nauwkeurig (geschatte data). Aangezien het gaat om de gefinancierde emissies, zijn financiële instellingen afhankelijk van hun klanten en portefeuillebedrijven wat betreft de datakwaliteit en databeschikbaarheid.

Voor leningen variëren de gemiddelde kwaliteitsscores per sector tussen de 3,1 en 4,2. Hierbij heeft residentieel vastgoed (inclusief particuliere hypotheek) met een score van 3,1 de meest nauwkeurige data. De minst nauwkeurige datakwaliteit is gemeten bij landbouw, met een score van 4,2. Instellingen geven aan dat er vooral voor kleine en middelgrote klanten schattingen gedaan moeten worden. Dit verlaagt de score voor datakwaliteit. Voor de beleggingen zijn er grote verschillen tussen de verschillende beleggingscategorieën: de gemiddelde PCAF-scores variëren hier van 1,3 (Nederlandse staatsobligaties) tot 4,3 (private equity).

Een belangrijke kanttekening is dat de datakwaliteitsscores niet voor alle beleggingscategorieën even vaak gerapporteerd zijn. De datakwaliteit voor Nederlandse staatsobligaties is bijvoorbeeld door slechts één instelling gerapporteerd, terwijl dit voor beursgenoteerde aandelen door zeven instellingen is gerapporteerd. De meetwaarde van de gemiddelde score neemt daarom toe naarmate er vaker en in meer gelijke mate over de datakwaliteit wordt gerapporteerd. Instellingen geven hierbij aan dat het kunnen rapporteren en verbeteren van de datakwaliteit sterk afhangt van de beleggingskeuze binnen een beleggingscategorie, en van de rapportageverplichting (of het ontbreken daarvan) van de betrokken bedrijven.

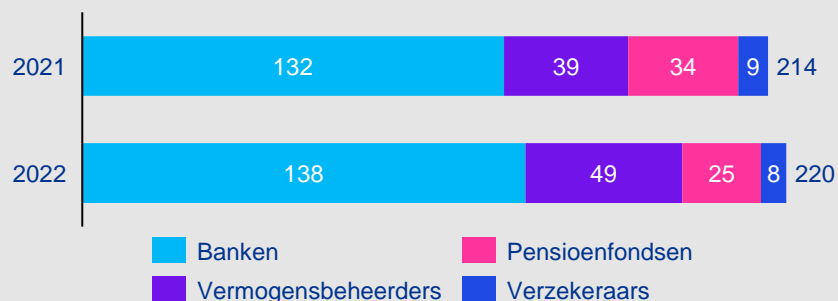
In Appendix 4 staan alle datakwaliteitsscores en het aantal keren dat deze zijn gerapporteerd.

Het is nog niet goed mogelijk om een beginnende trend in gefinancierde CO₂e-emissies en de emissie-intensiteit van de financiële sector vast te stellen

Gerapporteerde emissies voor scope 1 en 2 (Mt CO₂e)¹

Datavolledigheid 2022: 99% van de portefeuille

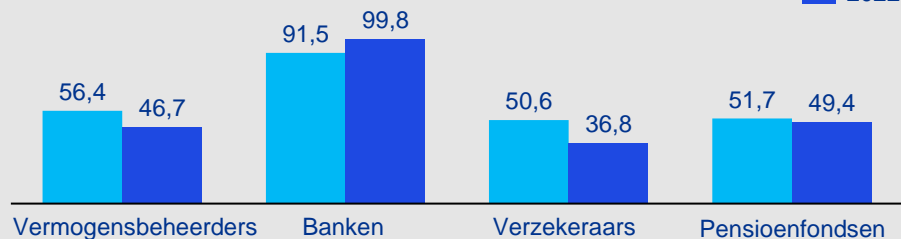
Datavolledigheid 2021: Ca. 80% van de portefeuille

Economische emissie-intensiteit voor scope 1 en 2¹ (tCO₂e/gemeten miljoen euro gefinancierd of geïnvesteerd²)

Datavolledigheid 2022: 99% van de portefeuille

Datavolledigheid 2021: Ca. 80% van de portefeuille

De grafiek linksboven toont de absolute² scope 1- en scope 2-emissies (in megaton CO₂e) die instellingen in 2022 en 2021 gemeten en gerapporteerd hebben. In 2022 bedroegen deze emissies, exclusief staatsobligaties, 219,6 Mt CO₂e. In 2021 was dat 213,9 Mt CO₂e. De instellingen geven aan dat er een bepaalde mate van dubbel telling in deze totalen zit, omdat sommige ondertekenaars klant zijn van andere ondertekenaars. De gefinancierde emissies van hun klanten worden dus dubbel geteld. Mede hierom worden op pagina 14 de data per individuele instelling weergegeven.

Het meten en monitoren van absolute emissiedata is noodzakelijk om te verifiëren dat de instellingen bijdragen aan het Klimaatakkoord van Parijs. Daarnaast laat het zien waar de CO₂e-uitstoot in portefeuilles geconcentreerd is, zodat financiële instellingen daar gerichte maatregelen op kunnen nemen. Instellingen geven echter aan dat de snelheid waarmee de absolute emissies gereduceerd kunnen worden, afhankelijk is van het type sectoren en de locatie waarin zij investeren of waaraan zij krediet verlenen.

Om een vergelijking tussen verschillende jaren en/of instellingen te maken, wordt echter doorgaans de economische emissie-intensiteit (EEI)² gebruikt. Die is gelijk aan de absolute emissies gedeeld door het lening- en investeringsvolume, uitgedrukt als ton CO₂e per gemeten miljoen euro geleend/geïnvesteerd, en is daarom onafhankelijk van (een verandering in) de omvang van de gemeten portefeuille. De EEI geeft derhalve beter weer of er een verbetering plaatsvindt. De grafiek linksonder toont de EEI van de instellingen. In 2022 was de gemiddelde EEI 69,8 tCO₂e per gemeten miljoen euro. In 2021 was dat 71,9.

In dit rapport kan echter (nog) geen zuivere vergelijking gemaakt worden tussen de EEI van 2021 en 2022. Dit komt met name door het volgende: 1) de dataset voor 2021 is maar voor circa 80% compleet; 2) instellingen hebben hun meetmethoden aangepast ten opzichte van vorig jaar; en 3) de emissies worden nog niet over de gehele portefeuilles gemeten. Daarom kan er in dit rapport nog geen duidelijke uitspraak worden gedaan over een eventuele trend in de emissies of de EEI. De factoren die essentieel zijn voor een vergelijking van jaar tot jaar, worden verder toegelicht op pagina 15.

Hoewel er nog geen uitspraak gedaan kan worden over een toe- of afname in gefinancierde emissies, biedt de data echter wel andere relevante inzichten. Deze worden beschreven op de volgende twee pagina's.

¹ Exclusief staatsobligaties

² Definities van economische emissie-intensiteit en absolute emissies zijn afkomstig uit [het NVB-Guidehouse rapport](#). De term absolute emissies betreft momenteel een best mogelijke schatting van de totale emissies op basis van de beschikbare data.

Enkele instellingen met omvangrijke en emissie-intensieve portefeuilles hebben een zeer grote verantwoordelijkheid in het reduceren van gefinancierde emissies

Op de volgende pagina worden vier grafieken weergegeven waarbij alle 52 financiële instellingen op volgorde staan van klein naar groot, op basis van de grootte van hun gerapporteerde portefeuille (exclusief staatsobligaties). Deze volgorde is hetzelfde in alle vier grafieken. Elke grafiek presenteert een individuele statistiek, maar ze vullen elkaar ook aan en vormen zo één verhaal. Hieronder wordt voor grafiek A tot en met D beschreven wat er getoond wordt en hoe dat bijdraagt aan de algehele boodschap: hoewel er nog geen conclusie getrokken kan worden over een eventuele trend in CO₂e-emissies, spelen instellingen met grote portefeuilles, veel gefinancierde emissies én emissie-intensieve portefeuilles een belangrijke rol in het reduceren van de algehele gefinancierde emissies.

A

Vermogen waarover gerapporteerd is

Deze indicator toont de verschillen in omvang van het vermogen waarover in 2022 emissies zijn gerapporteerd (in miljoen euro, exclusief staatsobligaties). De grijze balkjes tonen het ongemeten aandeel van de portefeuilles. Deze grafiek laat zien dat er grote verschillen zijn in de omvang van de portefeuilles (waarover de emissies gemeten zijn). Het toont dat de instellingen met grote portefeuilles vaak ook een hoog aantal scope 1+2 CO₂e-emissies rapporteert. Dit plaatst de emissies in perspectief.

B

Gerapporteerde scope 1+2 CO₂e-emissies

Deze indicator toont de totale hoeveelheid absolute scope 1+2-emissies die instellingen gerapporteerd hebben over 2022 (in tCO₂e). Het geeft inzicht in het aandeel van elke instelling in de totale gerapporteerde absolute emissies in de portefeuille van de financiële sector. Zo financieren de vijf instellingen die in 2022 de grootste portefeuille gerapporteerd hebben, 72% van de totale scope 1+2-emissies. Zij zijn dus zeer bepalend voor het sectortotaal.

C

Economische emissie-intensiteit

Deze indicator toont de onderlinge verschillen in emissie-intensiteit op basis van de gerapporteerde scope 1+2-emissies in 2022 (in tCO₂e / miljoen euro). De grafiek geeft weer dat een aantal instellingen een relatief hoge emissie-intensiteit heeft, waaronder een aantal grote instellingen. Dit heeft mede te maken met de samenstelling van de portefeuilles. Wanneer grote instellingen een emissie-intensieve portefeuille hebben, heeft dit een grote negatieve impact op de gemiddelde emissie-intensiteit van de sector en daarmee op de totale gefinancierde emissies in de reële economie.

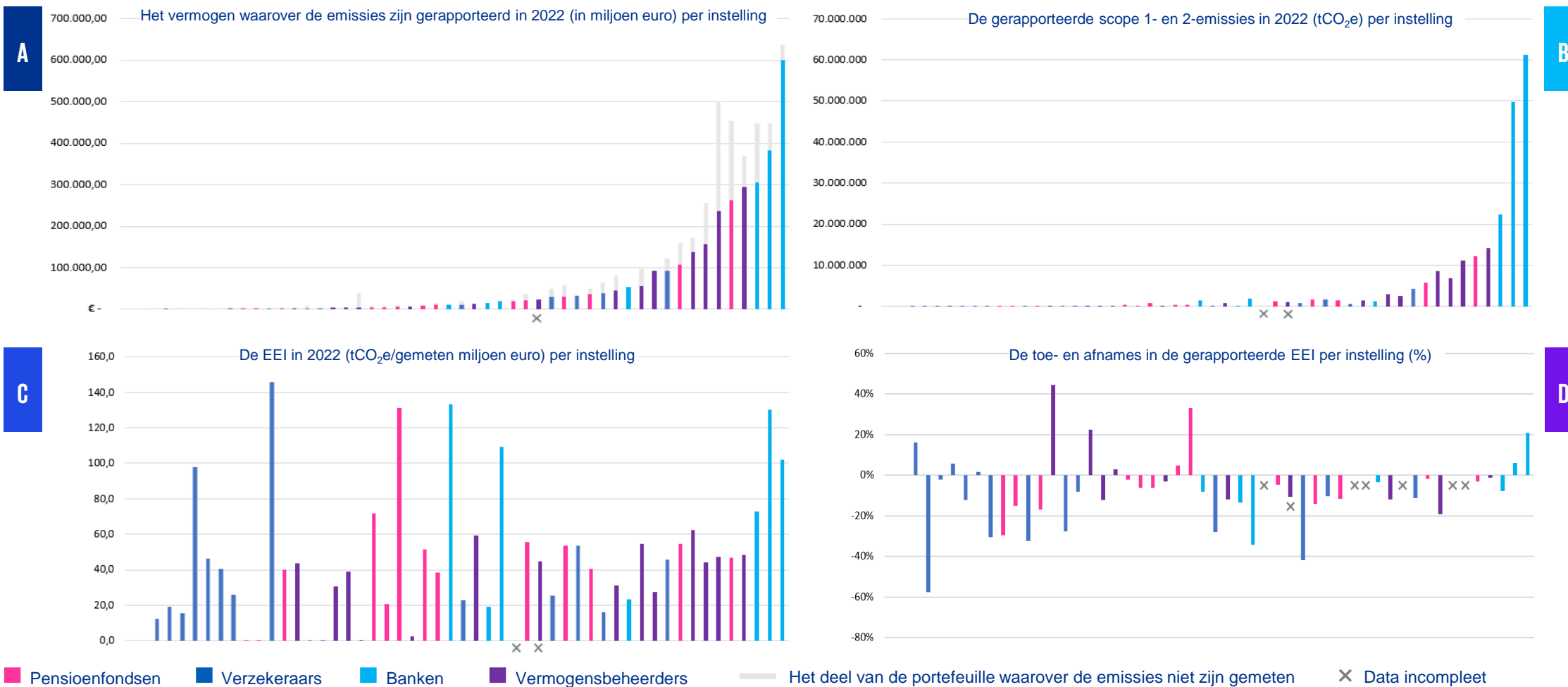
D

Toe- en afnames in emissie-intensiteit

Deze indicator toont de delta in gerapporteerde EEI ten opzichte van 2021, per instelling. Echter, gezien het aandeel waarover de instellingen de emissies meten veelal is gewijzigd, kan er nog niet worden geconcludeerd in hoeverre de EEI daadwerkelijk is veranderd per instelling. Wel laat het zien dat er veel in beweging is, maar dat dit erg verschillend is per instelling. Daarnaast illustreert het dat er (2021) data mist voor een aantal relatief grote instellingen (aangeduid met een kruisje). Gezien hun grote invloed op de toe- of afname in de gemiddelde emissie-intensiteit van de totale portefeuille van de financiële sector, zou het onnauwkeurig zijn om een uitspraak te doen over een eventuele trend op sectorniveau.

De instellingen zijn op de x-as op volgorde gezet van laag naar hoog op basis van het vermogen waarover zij de emissies hebben gemeten (exclusief staatsobligaties). Voor één instelling kon niet gecorrigeerd worden voor staatsobligaties en voor een aantal andere was de data incompleet. Deze instellingen zijn aangeduid met een X (zie Appendix 1 voor meer informatie). De grafieken worden toegelicht op de vorige pagina. Aanvullende informatie over de emissiecijfers op individueel niveau kan worden gevonden in de publieke rapportages van de instellingen.

Het is nog niet mogelijk om een mogelijke trend in CO₂e-emissies te identificeren vanwege een aantal redenen die gaan over datavolledigheid, meetmethodes en consistentie

Om een aantal redenen is het nog niet mogelijk om te bepalen of de emissie-intensiteit in 2022 toe- of afgenomen is ten opzichte van 2021. De voornaamste redenen worden hieronder beschreven. Gezien deze belemmeringen is het belangrijk om prioriteit te geven aan het streven naar volledige portefeuillemetingen en methodologische consistentie. Dit helpt om in de toekomst, wanneer het datalandschap stabiliseert, een robuustere vergelijking te maken.

Onvolledigheid van 2021-data

Niet alle instellingen hebben data aangeleverd voor het jaar 2021. Daarom kunnen deze instellingen niet meegenomen worden in de berekening van de intensiteit voor 2021, maar wel voor die van 2022. De gezamenlijke portefeuille van deze missende instellingen heeft een aandeel van circa 20% ten opzichte van de totale portefeuille van alle ondertekenaars in 2022. Een vergelijking zou daarom niet accuraat zijn.

Verandering van meetmethodes

Veel financiële instellingen hebben hun methoden voor het rapporteren van hun gefinancierde emissies tussen 2021 en 2022 bijgewerkt of gewijzigd. Zo geven 13 instellingen aan PCAF te zijn gaan gebruiken voor het meten van de emissies in bepaalde sectoren en/of beleggingscategorieën waarvoor zij eerder een andere methode gebruikten. Daarnaast geven 22 instellingen aan een ander soort wijziging te hebben aangebracht in hun methode. Instellingen geven aan dat deze wijzigingen mede het verschil verklaren tussen de hoeveelheid gemeten emissies in 2022 ten opzichte van 2021.

Deel van de emissies is (vooralsnog) buiten beeld

De gepresenteerde economische emissie-intensiteiten zijn uitsluitend gebaseerd op het deel van de portefeuilles waarover metingen zijn uitgevoerd. Het deel waarover (nog) geen metingen zijn uitgevoerd, blijft daarom buiten beeld. Dit beperkt de mogelijkheid om de algehele trend in de economische emissie-intensiteit van de Nederlandse financiële sector te beoordelen met de huidige analyse.

Marktschommelingen

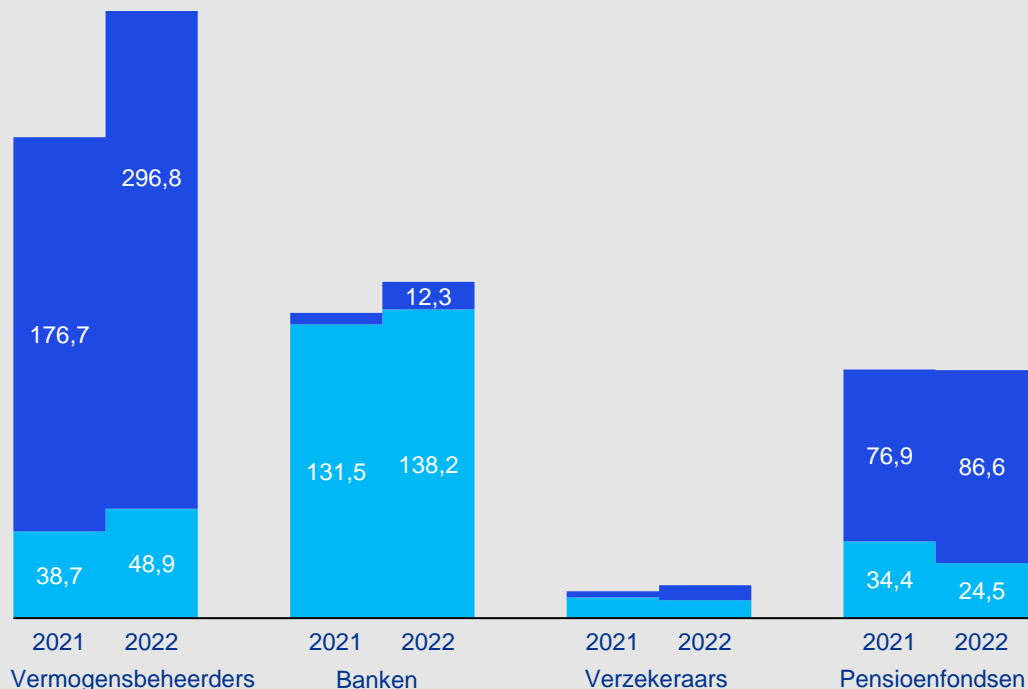
Marktschommelingen kunnen leiden tot veranderingen in de waardering van investeringen. Daardoor wordt de emissie-intensiteit van de portefeuille beïnvloed, ook al brengt de instelling zelf geen wijzigingen aan in de portefeuille. Een stijging van de waarde van beleggingen zou de emissie-intensiteit van de portefeuille dus kunnen verminderen, zonder dat dit het gevolg is van sturing door de instelling.

De mate waarin scope 3-emissies worden gemeten en gerapporteerd, verschilt sterk. In lijn met PCAF en de Leidraad is hier in de komende jaren een sterke toename te verwachten

Gerapporteerde emissies voor scope 1, 2 en 3 (Mt CO₂e)¹

Datavolledigheid 2022: 99% van de portefeuille
 Datavolledigheid 2021: Ca. 80% van de portefeuille

Scope 1+2
 Scope 3

¹ Exclusief staatsobligaties

² Dit rapport hanteert de sectorbenamingen van de Leidraad. De sector mijnbouw komt daar niet in voor.

Het diagram toont per koepel de gerapporteerde scope 1-, 2- en 3-emissies van de bedrijven in de portefeuilles van de instellingen (in Mt CO₂e). Scope 3-emissies omvatten de CO₂e-emissies in de waardeketen van een bedrijf. Deze emissies zijn, in tegenstelling tot scope 1 en scope 2, dus indirect. Wegens kans op dubbeltelling kunnen scope 3-emissies niet opgeteld worden bij de scope 1+2-emissies.

De totale gerapporteerde scope 3-emissies in 2022 bedroegen 402,4 Mt CO₂e. In 2021 was dat 261,5 Mt CO₂e. Vanwege de redenen die genoemd zijn op de vorige pagina, is het echter niet mogelijk een uitspraak te doen over een toe- of afname van de daadwerkelijke emissies.

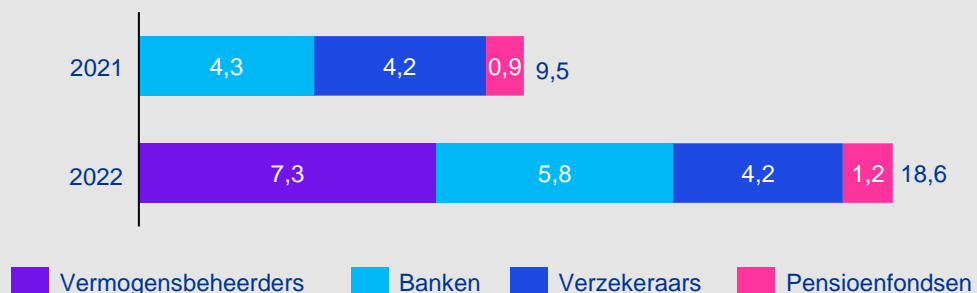
Het valt op dat de hoeveelheid gerapporteerde scope 3-emissies van banken en verzekeraars kleiner is dan die van de andere koepels. Hiervoor zijn een aantal mogelijke verklaringen. Ten eerste is het voor banken en verzekeraars lastiger om aan scope 3-data van hun klanten te komen. Hun portefeuilles bestaan voor een groot deel uit kleine bedrijven en privépersonen, die meestal geen scope 3-data rapporteren. Bovendien geven instellingen aan dat vermogensbeheerders vaker in staat zijn data over scope 3-emissies in te kopen bij dataverzamelaars. Ten tweede laat de data zien dat kredietverleners de scope 3-emissies van de sectoren olie, gas en kolen² in hun kredietportefeuille maar in zeer beperkte mate meten. Dit zijn echter emissie-intensieve sectoren met een groot aandeel CO₂e-emissies in scope 3.

Van de vier kredietverleners die aangeven actief te zijn in olie, gas en kolen, heeft slechts één instelling de scope 3-emissies van deze sectoren gerapporteerd. Deze instelling beslaat <1% van de totale portefeuille van de kredietverleners in deze sectoren. In de gefaseerde benadering van PCAF wordt echter voorgeschreven dat instellingen vanaf 2021 scope 3-emissies dienen te rapporteren van hun klanten in ten minste de olie-, gas- en mijnbouwsectoren. De Leidraad schrijft voor dat instellingen de scope 3 emissies van hun klanten vanaf boekjaar 2023 dienen te rapporteren, of dat zij aangeven waarom dat niet mogelijk of wenselijk is.

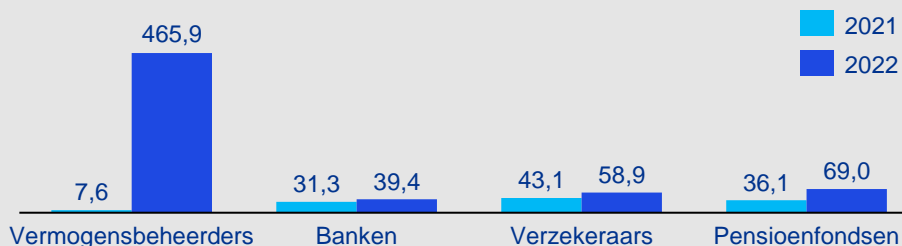
Het is nog niet mogelijk om een uitspraak te doen welk percentage van de daadwerkelijke gefinancierde scope 3-emissies op dit moment nog buiten beeld is. In het kader van de huidige rapportage is namelijk niet uitgevraagd voor welk percentage van de portefeuille de scope 3-emissies worden gemeten. Bovendien is er meer inzicht nodig in de manier waarop scope 3-schattingen zijn uitgevoerd en voor welke van de scope 3-categorieën dit is gedaan.

Hoewel instellingen overwegend bereid zijn het CO₂e-gehalte van hun staatsobligaties te (gaan) meten, geven zij aan zeer beperkt tot geen invloed te hebben op deze emissies

Gerapporteerde scope 1- en 2-emissies van staatsobligaties (Mt CO₂e)¹

Economische emissie-intensiteit voor scope 1 en 2 van staatsobligaties (tCO₂e/gemeten miljoen euro geleend of geïnvesteerd)^{1,2}

¹ De data voor 2021 is niet volledig. Zie pagina 21 voor meer informatie over de datavolledigheid.
² Definitie van economische emissie-intensiteit is afkomstig uit het [NVB-Guidehouse rapport 2023](#).

Conform PCAF en de Leidraad worden de gerapporteerde scope 1- en 2-emissies van de staatsobligaties hier apart getoond. Dat is van belang, omdat de emissies in staatsobligaties de emissies van een land weergeven, waaronder de emissies van de bedrijven in het desbetreffende land. Wanneer staatsobligaties niet apart gerapporteerd worden, en er ook bedrijven in de portefeuille van de financiële instelling zitten, is er daardoor risico op dubbeltelling van emissies.

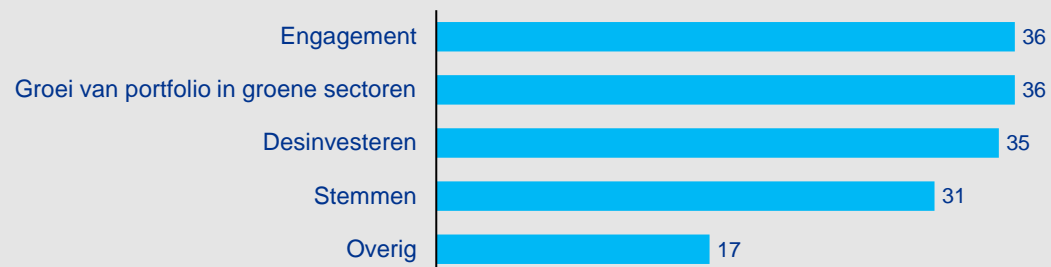
Tevens is ook hier de economische emissie-intensiteit weergegeven, oftewel de hoeveelheid CO₂e-emissies per gerapporteerde hoeveelheid geleend of geïnvesteerd vermogen. Door de onvolledige dataset van 2021 zijn de cijfers echter niet vergelijkbaar en is het dus niet mogelijk om een uitspraak te doen over de eventuele toe- of afname in de economische emissie-intensiteit van staatsobligaties. Dit blijkt duidelijk bij het grote verschil tussen 2021 en 2022 bij de vermogensbeheerders: dat komt doordat twee vermogensbeheerders geen data hebben aangeleverd voor 2021.

Een groot aantal instellingen geeft aan bereid te zijn het CO₂e-gehalte van hun staatsobligaties te (gaan) meten nu PCAF een meetmethode voor staatsobligaties heeft ontwikkeld. In 2022 werd nog maar voor 26% van de staatsobligaties van investeerders gerapporteerd, terwijl dit voor staatsobligaties 17% besloeg van hun totale portefeuille (zie pagina 10). Instellingen geven aan dat meten van het CO₂e-gehalte van staatsobligaties tot op heden nog lastig is en dat de emissiedata doorgaans incompleet en onbetrouwbaar is. Dat geldt in het bijzonder voor opkomende landen.

Ondanks de bereidheid de emissies te gaan meten, geven de instellingen aan nauwelijks te kunnen sturen op deze emissies, omdat zij zeer beperkt tot geen invloed hebben op het klimaatbeleid en de CO₂e-emissies van landen. Bovendien hebben pensioenfondsen en verzekeraars uit hoofde van wetgeving beperkte vrijheid wat betreft de landen waarin zij staatsobligaties kunnen hebben, en welk percentage van hun portefeuille uit staatsobligaties dient te bestaan. Deze redenen verklaren waarom de instellingen hun aandacht in eerste instantie niet hebben gefocust op staatsobligaties.

Instellingen treffen een palet aan CO₂e-reductiemaatregelen. De focus ligt op het aansporen en helpen van bedrijven in de portefeuille om te verduurzamen en zo de emissies in de reële economie te verlagen

Maatregelen genomen door investeerders (aantal instellingen, N=48)¹

Maatregelen genomen door kredietverleners (aantal instellingen, N=12)¹

94% van de instellingen geeft aan reeds actie(s) te hebben ondernomen zoals beschreven in hun actieplan. Hierbij worden nog niet alle voorgenomen maatregelen al uitgevoerd. Indien dit het geval is, geven instellingen aan dat dit komt doordat de benodigde processen en/of kennis nog in ontwikkeling zijn. Dit komt het meeste voor bij investeerders.

Om te bepalen welke maatregelen ingezet worden, maken instellingen een afweging tussen stimulerende en bestraffende maatregelen ("carrots and sticks"). Hierbij is het mogelijk dat maatregelen die direct leiden tot een reductie van de gefinancierde emissies van de financiële instelling, niet per se leiden tot een afname van de emissies in de reële economie. Een voorbeeld daarvan is het uitsluiten van een CO₂e-intensief bedrijf. Als een andere instelling de financiering van dit bedrijf overneemt, is er geen daling van de absolute emissies in de reële economie. Wel kan het zijn dat naarmate meer instellingen het bedrijf uitsluiten, de financieringskosten voor het bedrijf toenemen, wat een motivatie voor het bedrijf kan zijn om het klimaatbeleid aan te passen.

De meeste instellingen geven aan primair in te zetten op maatregelen die bedrijven stimuleren hun uitstoot te verlagen. Zulke maatregelen zouden moeten leiden tot een afname van zowel de gefinancierde emissies, als de emissies in de reële economie. Het meestgebruikte middel hiervoor is engagement. Hierbij voert de financiële instelling gesprekken met bedrijven om hen aan te sporen tot verduurzaming. Voor kredietverleners zijn ook sustainability linked loans een prominent middel, waarbij klanten een rentekorting krijgen indien zij tijdig vooraf bepaalde duurzaamheidsdoelstellingen behalen. Investeerders kunnen tevens stemmen voor verduurzamende maatregelen op aandeelhoudersvergaderingen van de bedrijven in hun portefeuille. Ook geven instellingen aan dat zij in hun beleid steeds hogere eisen stellen aan vervuilende sectoren en bedrijven. Het aanscherpen van ESG-criteria in krediet- en investeringsbeleid gebeurt op zowel klant- als portefeuilleniveau. Tot slot geven veel instellingen aan dat zij willen groeien in de financiering van groene sectoren en activiteiten. Enkele instellingen zijn reeds voornamelijk in groene sectoren actief.

De hier links getoonde maatregelen vormen niet een volledige lijst. Instellingen nemen bijvoorbeeld ook maatregelen om de energietransitie en de daarvoor benodigde infrastructuur te financieren.

¹ Meerdere antwoorden per instelling mogelijk

Instellingen monitoren de implementatie van maatregelen. Het kwantificeren van de effectiviteit, en het meten van de impact in de reële economie, is echter in de meeste gevallen nog te complex

Voor de meest gebruikte maatregel, engagement, wordt kwalitatieve evaluatie gedaan maar ontbreekt er een methode voor kwantitatieve impactmeting.

Zoals op de vorige pagina is te lezen, kiezen instellingen voor de combinatie van maatregelen die het beste bij hun portefeuille en duurzaamheidsstrategie past. Engagement en het stimuleren van het verduurzamen van de bedrijfsactiviteiten worden door zowel investeerders als kredietverleners genoemd als de voornaamste maatregelen om de gestelde reductiedoelen te behalen.

Wanneer het gaat om het meten van de impact van de genomen acties, geven instellingen echter aan dat juist voor zulke transitiegerichte maatregelen het meten van de effectiviteit het meest complex is, en nog niet of slechts beperkt gebeurt. Met name voor engagement geven instellingen aan dat het toewijzen van de CO₂e-reductie als gevolg van deze maatregel (te) complex is vanwege de indirecte impact. Enkele instellingen geven aan hier wel kwalitatief over te rapporteren, bijvoorbeeld door te monitoren wat de ontwikkelingen zijn binnen bedrijven waarmee engagement gevoerd is. Enkele instellingen geven aan hiervoor gebruik te maken van speciaal daartoe ontwikkelde scorecards.

Voor andere, directere maatregelen geven instellingen vaker aan te kwantificeren wat de impact is. Zo geven enkele instellingen aan dat zij de CO₂e-reductie als gevolg van desinvestering of het uitsluiten van CO₂e-intensieve sectoren meten. Dit doen zij door de vermeden of uitgesloten emissies te berekenen, of daar een schatting van te doen. Hierbij geven instellingen aan dat desinvestering van de fossiele-brandstoffenindustrie de meeste impact heeft gehad op het reduceren van de emissies in de portefeuille.

Hoewel de meeste instellingen dus verschillende datapunten monitoren, en ook de emissies van hun totale portefeuille meten, acht men het bepalen van de effectiviteit van individuele maatregelen vooralsnog te complex. Aangezien de instellingen de impact van de getroffen maatregelen niet of zeer beperkt evalueren, is niet te herleiden welke maatregel het meest effectief is voor het behalen van hun reductiedoelstellingen.

69% van de instellingen geeft aan 'op schema' te liggen wat betreft hun emissiereductiedoelstellingen. De overige 31% geeft aan dit niet te weten vanwege verschillende redenen. Instellingen geven bijvoorbeeld aan geen accurate vergelijking kunnen maken vanwege de beperkte datakwaliteit of –beschikbaarheid, of doordat ze de emissies zijn gaan meten over een groter aandeel van hun portefeuille. Bovendien zijn er instellingen die niet weten of ze 'op schema' liggen, omdat ze hun doelstellingen pas na het rapportagejaar 2022 hebben gesteld.

94%

van de instellingen houdt bij of hun emissiereductie in lijn ligt met de doelstelling(en) in hun actieplan

69%

van de instellingen geeft aan 'op schema' te liggen wat betreft hun emissiereductiedoelstellingen

Appendices

Verantwoording en methodologie

Appendix 1

Opdracht

KPMG heeft dit onderzoek uitgevoerd in opdracht van de Commissie Financiële Sector Klimaatcommitment bestaande uit de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB), het Verbond van Verzekeraars, de Pensioenfederatie en de Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS).

Dit onderzoek is overwegend gebaseerd op publiekelijk beschikbare informatie van de individuele deelnemende instellingen en is niet onderworpen aan een controle. De deelnemende instellingen hebben input geleverd door middel van een door KPMG opgestelde vragenlijst met verwijzingen naar publiekelijk beschikbare informatie.

Beperkingen

In elke uitgebreide analyse is het van belang om de inherente grenzen en beperkingen te erkennen die de interpretatie van gegevens vormgeven. Zo bevat de dataset waarop dit rapport is gebaseerd de volgende beperkingen:

- 7 instellingen hebben niet hun (volledige) portefeuille kunnen doorgeven voor 2021. De portefeuille van deze missende instellingen heeft een aandeel van circa 20% ten opzichte van de totale portefeuille van alle ondertekenaars in 2022.
- Enkele instellingen konden (voor sommige beleggingscategorieën) geen duidelijke uitsplitsing maken tussen scope 1, 2 en 3.
- 4 instellingen konden de data niet volgens de uitsplitsing naar beleggingscategorieën en sectoren aanleveren zoals in de Leidraad staat weergegeven. Hiervan is het voor 3 instellingen wel bekend dat ze hun staatsobligaties niet meten.
- Het is niet bekend hoe zuiver de breakdown naar beleggingscategorieën en sectoren is. De Leidraad geeft namelijk geen eenduidige definities van de sectoren die gebruikt worden ter prioritering. Iedere kredietverlener heeft dus haar eigen definitie van deze sectoren gehanteerd.
- Er zijn enkele financiële instellingen die bepaalde data voor assets en/of sectoren met een jaar vertraging rapporteren vanwege vertraging bij beschikbaarheid van de data.
- 1 instelling heeft geen emissiedata aangeleverd voor zowel het jaar 2022 als het jaar 2021.

Berekening van de datavolledigheid

Voor sommige analyses is ervoor gekozen om een aantal instellingen uit te sluiten. Indien dat is gedaan, wordt door middel van een percentage de volledigheid van de gebruikte dataset aangeduid. Dit wordt de 'datavolledigheid' genoemd. Hieronder wordt beschreven hoe deze percentages zijn berekend.

Volledigheidspercentage van de statistieken op pagina 10

Voor het berekenen van de statistieken op pagina 10 konden 4 instellingen niet worden meegenomen. Deze instellingen hebben namelijk geen uitsplitsing naar de verschillende beleggingscategorieën aangeleverd. De portefeuille van deze 4 missende instellingen heeft een aandeel van 26% ten opzichte van de totale portefeuille van alle ondertekenaars in 2022. Daarom wordt het volledigheidpercentage van 74% weergegeven.

Volledigheidspercentage van de 2022-dataset voor emissies

Voor het berekenen van de statistieken over de emissies in 2022 op pagina's 12, 16 en 17 hebben we twee instellingen uitgesloten. De ene instelling heeft namelijk geen emissiedata aangeleverd, en voor de andere is het onbekend of zij hun staatsobligaties meten. Aangezien de statistieken op pagina 12 en 16 exclusief staatsobligaties worden gepresenteerd, hebben we deze tweede instelling daarom moeten uitsluiten van de statistieken. De portefeuille van deze twee ontbrekende instellingen heeft een aandeel van 1% ten opzichte van de totale portefeuille van alle ondertekenaars in 2022 (berekend inclusief staatsobligaties). Daarom wordt het volledigheidpercentage van 99% weergegeven voor de 2022-emissiestatistieken op pagina 12 en 16. Voor de statistieken op pagina 17 is het niet mogelijk om te berekenen hoeveel data er mist, aangezien die informatie onbekend is.

Volledigheidspercentage van de 2021-dataset voor emissies

Voor het berekenen van de statistieken over de emissies in 2021 op pagina's 12, 16 en 17 hebben we twee instellingen uitgesloten om dezelfde reden als waarom we hen moesten uitsluiten voor 2022 (zie hierboven). Daarnaast hebben 7 instellingen niet hun (volledige) portefeuille kunnen doorgeven voor 2021. De portefeuille van deze 9 missende instellingen heeft een aandeel van circa 20% ten opzichte van de totale portefeuille van alle ondertekenaars in 2022 (berekend inclusief staatsobligaties). Daarom wordt het volledigheidpercentage van circa 80% weergegeven voor de 2021-emissiestatistieken.

Mijlpalen en belangrijkste ontwikkelingen in de sector

Appendix 2

Sinds 2015 is de Nederlandse financiële sector actief betrokken bij klimaatgerelateerde initiatieven. Dit is in lijn met zijn inspanning om een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs, de klimaatdoelstellingen van de EU en het Nederlandse Klimaatakkoord.

2015

PCAF

Oprichting van het Partnership for Carbon Accounting Financials (PCAF) door Nederlandse financiële instellingen voor het meten, beoordelen en publiceren van broeikasgasemissies van investeringen en leningen.

Dutch Carbon Pledge

11 Nederlandse financiële instellingen deden een oproep aan wereldleiders om de rol van de financiële sector bij het behalen van klimaatdoelstellingen in overweging te nemen.

2017

Climate Action 100+

Binnen dit initiatief voeren 700 investeerders, goed voor meer dan 68 biljoen dollar aan beheerd vermogen, gecoördineerd engagement met bedrijven in hun portefeuille over klimaat. Begonnen als 5-jarig initiatief, is in 2023 de 2^e fase gestart die zal lopen tot en met 2030.

2019

Klimaatcommitment

52 financiële instellingen in Nederland ondertekenen het Klimaatcommitment.

Net-Zero Asset Owner Alliance

Vermogensbeheerders over de hele wereld committeren zich aan een *net zero by 2050*-doelstelling voor hun beleggingsportefeuilles.

2022

Tweede Voortgangsrapportage Klimaatcommitment – Deel I

De tweede voortgangsrapportage over de voortgang van de Nederlandse financiële sector op het Klimaatcommitment

SBTi Finance Framework

Biedt een raamwerk voor financiële instellingen om op wetenschap gebaseerde *net zero by 2050*-doelstellingen te formuleren.

Publicatie ‘Leidraad voor relevante financieringen, beleggingen en actieplannen’

Document opgesteld ter duiding en consistente uitvoering van het Klimaatcommitment van de Nederlandse financiële sector.

2016

DNB Platform voor Duurzame Financiering

De Nederlandsche Bank richt dit multi-stakeholderplatform op ter bevordering van de verduurzaming van Nederland. Werkgroepen richten zich onder meer op klimaatadaptatie, biodiversiteit en het financieren van de circulaire economie.

2018

PACTA

Het 2^e Investing Initiative introduceert het Paris Agreement Capital Transition Assessment (PACTA)-instrument.

De Spitsbergen Ambitie 2018-2020

15 Nederlandse financiële instellingen verbinden zich ertoe de transitie naar een groene en koolstofarme economie te versnellen via hun financieringen en beleggingen.

2021

Eerste Voortgangsrapportage Klimaatcommitment

IIGCC Net Zero Framework

Dit raamwerk biedt investeerders methodologieën en richtlijnen voor het in lijn brengen van hun portefeuille met de Parijs-doelstellingen.

Net Zero Banking Alliance (NZBA)

Mondiaal samenwerkingsverband voor banken dat zich inzet voor het behalen van de *net zero by 2050*-doelstellingen van Parijs.

2023

Tweede Voortgangsrapportage Klimaatcommitment – Deel II

Rapport over de klimaatactieplannen, gepubliceerd in het eerste kwartaal van 2023.

Publicatie hernieuwde versie van de Leidraad Derde Voortgangsrapportage Klimaatcommitment

De derde voortgangsrapportage over de voortgang van de Nederlandse financiële sector op het Klimaatcommitment.

Lijst met deelnemende instellingen

Appendix 3

Deelnemende instellingen

- ABN AMRO
- ABP
- Achmea B.V.
- Actiam
- Aegon Investment Management BV
- Aegon Nederland N.V.
- Allianz Nederland Groep N.V.
- Anthos Fund and Asset Management
- APG
- ASN Bank
- ASN Impact Investors
- ASR Nederland N.V.
- Athora Netherlands N.V.
- BlackRock (Netherlands) B.V.
- BNG Bank
- BNP Paribas Asset Management Nederland
- BPL Pensioen
- CBRE Global Investors
- Coöperatie Klaverblad Verzekeringen U.A.
- Coöperatie Univé U.A.
- Coöperatie VGZ U.A.
- De Goudse N.V.
- De Vereende N.V.
- FMO
- ING
- InsingerGilissen
- MN
- MS Amlin Insurance SE Dutch Branch
- NIBC Bank
- NN Group N.V.
- NWB Bank
- O.W.M. MediRisk B.A.
- Pensioenfonds Horeca en Catering
- Pensioenfonds Metaal en Techniek
- Pensioenfonds PGB
- Pensioenfonds voor de Bouwnijverheid
- Pensioenfonds voor de Woningcorporaties
- Pensioenfonds voor de Zoetwarenindustrie
- Pensioenfonds voor het Bakkersbedrijf
- Pensioenfonds voor het Schilders-, Afwerkings- en Glaszetbedrijf
- Pensioenfonds Werk en (re) Integratie
- Pensioenfonds Zorg en Welzijn
- PME Pensioenfonds
- Rabobank
- Robeco
- Scildon N.V.
- Triodos Bank
- UBP Asset Management
- Unilever APF
- Van Lanschot Kempen
- Volksbank N.V.
- VvAA Schadeverzekeringen N.V.

• Koepelorganisaties

- Dutch Fund and Asset Management Association (DUFAS)
- Nederlandse Vereniging van Banken (NVB)
- Pensioenfederatie
- Verbond van Verzekeraars

Datakwaliteit scores en aantal keren gerapporteerd

Appendix 4

Kredietverleners

Sectoren	Gemiddelde PCAF-kwaliteitsscore	Aantal scores
Landbouw	4,2	4
IJzer- en staalproductie	4,2	1
Kolen	4,1	1
Elektriciteitsopwekking	4,0	4
Aluminiumproductie	3,9	1
Overige sectoren	3,9	3
Transport	3,8	4
Commercieel onroerend goed	3,8	5
Olie en gas	3,8	4
Elektriciteitsopwekking	3,4	1
Nederlandse publieke sector (incl. Nederlandse staatsobligaties)	3,4	2
Hypotheke	3,1	7
Buitenlandse publieke sector (incl. buitenlandse staatsobligaties)	-	0

Investeerders

Beleggingscategorieën	Gemiddelde PCAF-kwaliteitsscore	Aantal scores
Private Equity	4,3	5
Hypotheke	4,0	2
Bedrijfsobligaties	2,7	7
Buitenlandse staatsobligaties	2,6	3
Vastgoed	2,5	5
Beursgenoteerd eigen vermogen (private equity)	2,0	7
Nederlandse staatsobligaties	1,3	1
Infrastructuur	-	0
Overige beleggingscategorieën	-	0

KPMG Contact

Marco Frikkee

KPMG Sustainability
Partner, Amstelveen
Tel: +31 6 51583468
frikkee.marco@kpmg.nl

Tristan Helsloot

KPMG Sustainability
Director, Amstelveen
Tel: +31 6 21393176
helsloot.tristan@kpmg.nl

Anne Stickers

KPMG Sustainability
Manager, Amstelveen
Tel: +31 6 16103526
stickers.anne@kpmg.nl

KPMG op sociale media

KPMG app

© 2023 KPMG Accountants N.V., een naamloze vennootschap en lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Limited, een Engelse besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Alle rechten voorbehouden.

De naam KPMG en het logo zijn geregistreerde handelsmerken die onder licentie worden gebruikt door de zelfstandige ondernemingen die lid zijn van de wereldwijde KPMG-organisatie.